

A témakör egy-egy felvillanás a magyar és a világirodalom klasszikus művészeinek egy-egy ugyancsak klasszikus elismertségű darabjából. A bemutatott műveket – részleteket – elolvashatják, illetve elemezhetik. Ezt segítik a műveket követő: *Kérdések, feladatok*. A szövegelemzés, értelmezés szerves része a *mesterekéről szóló ismertetés*. (fényképpel ellátott tömör információ)

A 2. témakör címe: *Tiszta forrás*. A rövid terjedelmű fejezet a népköltészet magyar, szerb és horvát alkotásából hoz példát. A témakör zárása pedig egy cigány altatódal bemutatásával történik.

Az *Életrépek* c. fejezet életutak egy-egy jelenetét feldolgozó irodalmi gyűjtemény. A szövegek többsége a kamaszodó gyermek élethelyzeteiről mesél. (Csáth Géza: *Egy vidéki gimnazista naplójából*, Janikovszky Éva: *A tükör előtt*, Nagy Lajos: *Pesti gyermek egy napja*.)

A *Forrongó világ* témaköre a magyar és a határon túli magyarság történelméből emel ki egy-egy alkotást. (Ady: *Magyar jakobinus dala*, Deák Ferenc – újvidéki író –: *A sleppen*).

Az utolsó fejezet: *Drága föld, szülőhazámnak, földje*. Ha a könyv többi lapja nem is, de ez az utolsó fejezet egyértelműen közli olvasójával, hogy a sorok kinek szólnak.

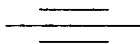
A magyar határon túl élő magyar, szerb és horvát írók, költők alkotásai alkalmat adnak mind a műismeret bővítésére, a műelemző készség továbbfejlesztésére – lírai, epikai, sőt drámai műrészleteken keresztül –, mind pedig a hazafias érzés elmélyítésére.

A tankönyv formáját tekintve is színes, érdekes, de nem hivalkodó. Az illusztrációk ugyan nem színesek, de a mindenkori szöveggel összhangban vannak.

A témák, az olvasmányok, a feladatok elkülönültsége logikus, jól követhető.

Összességében elmondható, hogy Varga Zoltán olvasókönyve egyszerre nevel korszerű irodalomszemléletre és szövegértő olvasásra egy világirodalmi kitekintést is nyújtó válogatással. Ez a válogatás azonban alapvetően a magyar irodalmat célozza meg, s nem feledkezik meg a határon túli magyarság saját alkotásairól sem.

A tankönyvek sikerességét általában a taníthatósággal szokták lemérni. Varga Zoltán tankönyveit, munkafüzetait már 1965 óta ismerik a vajdasági iskolák pedagógusai. A könyvek megjelenésének folyamatossága pedig önmagáért beszél.

DR. OLÁH JÁNOS

Juhász Gyula Tanárképző Főiskola
Szeged

Könyvajánlások szegedi szerzők műveiről

DR. DOMBI ALICE: EGY GYAKORLATKÖZPONTÚ PEDAGÓGUS, FÁY ANDRÁS

A kötet Dombi Alice – Fáy Róbert: *Resurgite Patriam* – Fáy András ars poeticája c. kézirat felhasználásával készült. Mottója Fáy András Próbatétel (1816) c. pedagógiai művéből származik: „Nem az ér tehát el a 'célhoz, a 'ki jókor indul, hanem a'ki JÓ LOVOKON INDUL.” (A család legendás őse egyébként a Muhi csatában a menekülő királynak fejtáncoltta lovát, aki ezért a tettért nemességet és Fái községet adományozta hívének.) A Fáy család jelmondata: „Resurgite Patriam” (Támasszátok fel a hazát!) volt. Ennek a gondolatnak megvalósítását tűzte maga elé Fáy András, aki minden tétellel, szavával „használni” akart hazájának, e szándék pedagógiai vonatkozásait mutatta be a szerző.

Fáy András nevelési rendszerében fontos helyet foglal el a cél meghatározása, mely szoros kapcsolatban van az erkölcsiséggel. Úgy fogalmaz, hogy a nevelés célja a tehetségek tökéletesítése

által a boldogság megközelítése. Pestalozzi hatása erőteljesen érződik gondolataiban, sőt megfogalmazásában is rokon. Nevelési elveiben Rousseau hatása figyelhető meg, a gyermeki fejlődés egyes korszakait jellemezve kiválasztja a megfelelő nevelési feladatokat: erkölcsi nevelés, jellemképzés, esztétikai ízlés fejlesztése stb. Véleménye szerint a nevelésnek a pszichológián kell alapulnia, de az általános jellemzőkön, életkori sajátosságokon túl nem szabad elfelejteni, hogy minden emberke egy sajátos, „önállású világ”. Életművének egyik elemzője Mester János így fogalmaz: „... fő dolog az ifjú lélek ösztönzése, felrázása a passzív nemtörődomségből, a szunnyadó őserő, a parlagon heverő talentumok fölfedezése.”

Dombi Alice Fáy András pedagógiai munkái közül a Próbátétel (1816), az Óramutató (1842) és a Nevelésrendszer (1855) címűket elemezte részletesebben, mivel ezek, mint írja a szerző: „egy nagyívű pedagógus egyéniség pályafutásának pillérei.” A könyv írója azonban érintőlegesen azokkal a művekkel is foglalkozott, amelyek más műfaji keretek között, de mindig a „jobbító” szándékot szem előtt tartva utalnak nevelési kérdésekre.

A könyv ismertetője minden kolléga figyelmébe ajánlja a könyvet, meggyőződése szerint ezt a munkát a tanulóknak is tanulmányozniuk kell: különböző órákon (irodalom, történelem), szakköri foglalkozásokon, ezért ott a helye az iskolai könyvtárakban, hogy a diákok is átvegyék a Fáy család jelmondatát: „Támassátok fel a hazát!” Külön kiemelendő a kötet szép kivitelezése, mely Schneider János nyomdáját dicséri.

Kiadja az APV-Studio, Gyula. Készült Schneider János nyomdájában. 1997. 94 p.

*

DR. FARKAS OLGA: SZEMLELETVÁLTÁS

– Szakemberek az örömtelibb mindennapokért –

A könyv az Alternatívák az Erőszakkal Szemben elnevezésű – Alternatives to Violence Project, röviden a kezdőbetűkből AVP – hazai mozgalom célját, filozófiáját, eszközszerkezetét, azok alkalmazásának lehetőségeit mutatja be. A projekt, amely segíti a konfliktusok erőszakmentes megoldását az agressziótól egyre inkább veszélyeztetett világunkban, teret és lehetőséget kínál az életszemlélet és viselkedés javításához. A mű alapvető kérdésfeltevése: hogyan tanítható és tanulható a konstruktív magatartás? A jelentős számú tréning, tapasztalatok, hiteles elbeszélések alapján a szerző arra vállalkozik, hogy lehetséges modellekben fejezze ki a viselkedésváltás folyamatát. Vegyes életkorú, felnőtt és gyerek, főiskolai, egyetemi hallgatók, tantestületi, személyzeti kurzusok eredményei azt mutatják, hogy szakavatott irányítási stílussal, néhány alapszabály, jól koreografált kommunikációs és konfliktusmegoldó gyakorlatok segítségével a műhely bárhol kiépíthető. Az emberek akarnak és képesek hatékonyan együtt dolgozni, közös célokat kitűzni és azokat elérni. A kötetet minden bizonnyal haszonnal forgathatják a módszerrel ismerkedő, azt gyakorló vagy alkalmazni kívánó pedagógusok, pszichológusok, szociális munkások, általában véve a segítő szakmában dolgozók, de figyelemre méltó lehet az emberi erőforrások fejlesztésének lehetőségei iránt érdeklődők, pedagógiai programokat összeállítók, továbbképzéseket tervezők, intézeti vezetők körében is.

Eveson Susanna, a nemzetközi AVP mozgalom vezető trénera így ajánlja az Előszóban a könyvet az olvasó figyelmébe: „Farkas Olga átélte a módszert, mely tanít megismerni a potenciálisan meglévő legjobbal bennünket, mely életet adhat egy viselkedésre, ami mindannyiunkat az öröm, az elismerés felé vezet... Van egy átalakító erő, amely ha szerepet kap az életben, a bosszúvágy átalakul megértéssé, a rosszindulatból együttérzés és megbocsátás lesz.

Az átalakító erőt nem kell megtanulni vagy elsajátítani, csak csupán felismerni.”

A felsőoktatásban Magyarországon elsőként a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Neveléstudományi Tanszékének oktatója, dr. Farkas Olga adaptálta a projektet. A főiskolán három éve vannak törekvések, hogy az egyesület eszmerendszerét a tanárjelöltek, gyakorló pedagógusok megismerjék, és a mindennapi munkájukban alkalmazzák.

A könyv ismertetője Csányi Vilmos gondolatával ajánlja az olvasó figyelmébe az értékes könyvet: „Legyünk bárányok vagy farkasok, legyünk héják vagy galambok: egyformán érezzük és féljük az agressziót.”

Kiadó APV-Stúdió, Gyula. Készült Schneider János nyomdájában. 1997. 160 p.

*

DR. FARKAS OLGA: AZ ÉLMÉNYSZERŰ TANULÁS

– Egy konferencia margójára –

A hagyományos oktatási keretben többnyire a verbális tanulás kap hangsúlyt. Jellemző a szóbeli közlés, a magyarázat, ezek emlékezetbe vésése és felidézése. Ugyanakkor a század első felében kialakuló élménypedagógia az egyéni élményt teszi a pedagógiai tevékenység középpontjába. Az erős érzelmektől kísért lelki jelenség fokozott hatást fejt ki, a nevelés hatékonyabbá válik. H. Scharrelmann szerint az élmény a tanítás koronája.

A kötetben azok a gyakorló tanárok, pedagógia szakos nappali és levelező hallgatók osztják meg gondolataikat, akik egy-egy személyiségfejlesztő tréningen megtapasztalták az effajta tanulás sajátosságait, ismerik és alkalmazzák annak gyakorlatát. Írásaikban elsősorban arra adnak választ, hogy nekik maguknak mit jelentett a csoportfoglalkozásokon való részvétel.

A gyakorlott tréningezők élményeinek, gondolatainak a megismerése segíthet azoknak, akik szeretnének jobban boldogulni az életben. Akik szeretnék, hogy jobban elfogadják őket a közösségben, ahová tartoznak, és ők maguk is jobban el tudjanak fogadni másokat, de még nem szánták rá magukat arra, hogy ilyenfajta foglalkozáson részt vegyenek. Többen először idegenkedve fogadják a tanulásnak ezt a módját, azonban – a szerző szerint – hamarosan rájönnek, hogy csak a kezdeti lépés nehéz. A műhelymunka során megtapasztalják, hogy társaik barátságosak és kedvesek. A kölcsönös figyelem és megbecsülés pedig erőt ad ahhoz, hogy ténylegesen változzanak, fejlődjenek.

A hallgatók által írt hiteles elbeszélések hasznos és kellemes olvasmányt jelentenek azok számára is, akik már kipróbálták és megszerették a csoportmunkát. Egy-egy gyakorlat, situációs játék mást és mást jelenthet a résztvevőknek, más és más lehet a jelentéstartalma egy-egy egyéni vagy együttesen végzett feladatnak. Am amiben valamennyi élmény és tréning közös: a hallgatók élet-szemlélete általában megváltozik, megújulnak és energiával töltődnek fel, a mindennapi életüket könnyebben és vidámabban élik.

A könyv ismertetője minden kolléga figyelmébe ajánlja e könyvet.

A kiadvány a Soros Alapítvány Demokráciára nevelés szakkuratóriuma által elfogadott és támogatott 725/65. számú pályázat megvalósításaként készült.

Europrint Bt., Szeged, 1997. 100 p.

DR. DOMONKOS JÁNOS
Fővárosi Iskolászanatórium
Budapest

A házsongárdi temető

Kolozsvár egyik legbecsesebb zárandokhelye a házsongárdi temető. Aki egyszer oda eljut, soha nem felejtí az élményt.

Színes kalauzsként, fontos történelmi dokumentumként adja most kezünkbe a *Helikon Kiadó Lászlóffy Aladár* nemesveretű szövegével, *Kántor László* több mint száz fotójával a *Házsongárdi temető* című kötetet. A szerzők a kezdetektől, a XVI. századtól mutatják be Európa egyik legrégebb